KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 16.6.2021 r.
COM(2021) 321 final

2021/0154 (NLE)

Wniosek

# DECYZJA WYKONAWCZA RADY

## w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Portugalii

{SWD(2021) 146 final}

2021/0154 (NLE)

Wniosek

# DECYZJA WYKONAWCZA RADY

## w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Portugalii

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności[1], w szczególności jego art. 20,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Pandemia COVID-19 ma destrukcyjny wpływ na gospodarkę Portugalii. W 2019 r. produkt krajowy brutto (PKB) na mieszkańca Portugalii wyniósł 67 % średniej unijnej. Według prognozy Komisji z wiosny 2021 r. realny PKB Portugalii zmalał w 2020 r. o 7,6 %, a jego łączny spadek w latach 2020 i 2021 wyniesie zgodnie z przewidywaniami 3,9 %. Kwestie długoterminowe mające wpływ na wyniki gospodarcze w średnim okresie obejmują wysoki poziom zadłużenia zagranicznego, prywatnego i publicznego oraz niski wzrost wydajności; ponadto niedobory inwestycji utrudniają uczestnictwo w zielonej i cyfrowej transformacji oraz pełne wykorzystywanie możliwości z niej płynących.

(2) W dniach 9 lipca 2019 r. i 20 lipca 2020 r. Rada skierowała do Portugalii zalecenia w kontekście europejskiego semestru. W szczególności Rada zaleciła podjęcie wszelkich niezbędnych działań w celu skutecznego przeciwstawienia się pandemii, poprawy jakości finansów publicznych poprzez priorytetowe potraktowanie wydatków pobudzających wzrost gospodarczy, wzmocnienia odporności systemu opieki zdrowotnej oraz zapewnienia równego dostępu do opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej wysokiej jakości. Rada zaleciła także działania na rzecz poprawy ogólnego poziomu umiejętności ludności (ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności cyfrowych oraz zwiększenia liczby absolwentów studiów w dziedzinach nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki), a także na rzecz wspierania wysokiej jakości zatrudnienia i ograniczenia segmentacji rynku pracy. Zaleciła również Portugalii poprawę skuteczności i adekwatności siatek bezpieczeństwa socjalnego oraz zagwarantowanie wystarczającej i skutecznej ochrony socjalnej i wsparcia dochodu. Zaleciła ukierunkowanie inwestycji głównie na zieloną i cyfrową transformację, w szczególności na innowacje, transport kolejowy i

[1] Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17.

infrastrukturę portową, obniżanie emisyjności i transformację energetyczną oraz rozbudowę połączeń międzysystemowych, z uwzględnieniem różnic regionalnych. Rada zaleciła ponadto wdrożenie środków mających zapewnić przedsiębiorstwom dostęp do płynności w kontekście pandemii, przyspieszenie realizacji projektów inwestycji publicznych oraz promowanie inwestycji prywatnych w celu pobudzenia ożywienia gospodarczego. Zaleciła wreszcie przeprowadzenie reform służących poprawie otoczenia działalności gospodarczej, w szczególności zajęcie się problemem barier regulacyjnych i administracyjnych wynikających z systemów zezwoleń oraz zmniejszenie ograniczeń regulacyjnych w zawodach regulowanych, a także zwiększenie efektywności sądów administracyjnych i podatkowych oraz postępowań w sprawie niewypłacalności i odzyskiwania wierzytelności. Po dokonaniu oceny stanu wdrożenia tych zaleceń krajowych na chwilę przedłożenia planu odbudowy i zwiększania odporności Komisja stwierdza, że zalecenie dotyczące podjęcia – zgodnie z ogólną klauzulą wyjścia – wszelkich działań niezbędnych do skutecznego zaradzenia pandemii, wspomożenia gospodarki, a następnie wsparcia jej odbudowy zostało w pełni wdrożone. Poczyniono znaczne postępy w odniesieniu do zalecenia w sprawie wdrożenia tymczasowych środków mających na celu zapewnienie firmom, w szczególności małym i średnim przedsiębiorstwom, dostępu do płynności.

(3) W dniu 2 czerwca 2021 r. Komisja opublikowała szczegółową ocenę sytuacji dla Portugalii na podstawie art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011[2]. Komisja na podstawie własnej analizy doszła do wniosku, że w Portugalii występują zakłócenia równowagi makroekonomicznej w związku z wysokimi poziomami zobowiązań zagranicznych netto, długu publicznego i zadłużenia sektora prywatnego oraz utrzymującym się wysokim udziałem kredytów zagrożonych w sytuacji niskiego wzrostu wydajności.

(4) [W zaleceniu Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro wezwano państwa członkowskie będące członkami strefy euro do podjęcia działań, w tym poprzez ich plany odbudowy i zwiększania odporności, m.in. w celu zapewnienia kursu polityki wspierającego odbudowę oraz dalszej poprawy konwergencji i odporności oraz trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. W zaleceniu Rady wezwano również do wzmocnienia krajowych ram instytucjonalnych, zapewnienia stabilności makrofinansowej oraz dokończenia budowy UGW i wzmocnienia międzynarodowej roli euro. [Proszę usunąć ten motyw, jeśli zalecenie Rady nie zostanie przyjęte do czasu przyjęcia decyzji wykonawczej Rady.]

(5) W dniu 22 kwietnia 2021 r. Portugalia przedstawiła Komisji swój krajowy plan odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 18 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241. Plan ten złożono po przeprowadzeniu procesu konsultacji zgodnie z krajowymi uregulowaniami, z władzami lokalnymi i regionalnymi, partnerami społecznymi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, organizacjami młodzieżowymi i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. Poczucie odpowiedzialności krajowej za plany odbudowy i zwiększania odporności jest podstawą ich pomyślnej realizacji oraz ich trwałego wpływu na szczeblu krajowym i wiarygodności na szczeblu europejskim Na podstawie art. 19 tego rozporządzenia Komisja oceniła adekwatność, skuteczność, efektywność oraz spójność planu

[2] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).

odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny zawartymi w załączniku V do tego rozporządzenia.

(6) Plany odbudowy i zwiększania odporności powinny służyć realizacji ogólnych celów Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ustanowionego rozporządzeniem (UE) 2021/241 oraz Instrumentu UE na rzecz Odbudowy ustanowionego rozporządzeniem Rady (UE) 2020/2094[3] w celu wspierania odbudowy po kryzysie wywołanym COVID-19. Powinny one promować spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną Unii poprzez przyczynianie się do realizacji sześciu filarów, o których mowa w art. 3 rozporządzenia (UE) 2021/241.

(7) Realizacja planów odbudowy i zwiększania odporności państw członkowskich będzie wymagać skoordynowanego wysiłku w zakresie inwestycji i reform w całej Unii. Dzięki skoordynowanej realizacji tych reform i inwestycji przy jednoczesnym wdrożeniu projektów transgranicznych będą one wzajemnie się wzmacniać i generować pozytywne efekty zewnętrzne w całej Unii. W związku z tym około jedna trzecia wpływu instrumentu na wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w państwach członkowskich będzie wynikać z efektów zewnętrznych pochodzących z innych państw członkowskich.

***Wyważona reakcja przyczyniająca się do realizacji sześciu filarów***

(8) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. a) i sekcją 2.1 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności stanowi w dużym stopniu (rating A) kompleksową i odpowiednio wyważoną reakcję na sytuację gospodarczą i społeczną, tym samym przyczyniając się odpowiednio do realizacji wszystkich sześciu filarów, o których mowa w art. 3 rozporządzenia (UE) 2021/241, z uwzględnieniem szczególnych wyzwań i alokacji finansowej dotyczących danego państwa członkowskiego, a także wsparcia w formie pożyczki, o które wystąpiono.

(9) Plan obejmuje środki, które przyczyniają się do realizacji wszystkich sześciu filarów, a znaczna liczba komponentów planu dotyczy więcej niż jednego filaru. Takie podejście sprzyja zapewnieniu kompleksowego i spójnego podejścia do każdego filaru. Ponadto, biorąc pod uwagę szczególne wyzwania stojące przed Portugalią, uznaje się, że szczególny nacisk na inteligentny, zrównoważony wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu, a także ogólna waga poszczególnych filarów, są odpowiednio zrównoważone.

(10) W planie przewiduje się podjęcie szerokiego wachlarza działań związanych z klimatem, przy czym około trzy czwarte wszystkich komponentów przyczynia się do zielonej transformacji. Do działań tych należy zwiększenie efektywności energetycznej budynków, dekarbonizacja przemysłu i przystosowanie się do zmiany klimatu. Plan uwzględnia wyzwania związane z transformacją cyfrową w wielu obszarach – do ich rozwiązania przyczynia się ok. połowa komponentów, m.in. cyfryzacja usług publicznych i wdrażanie technologii cyfrowych w celu promowania przedsiębiorczości, a także ekspansja przedsiębiorstw w celu pobudzenia cyfrowej transformacji tkanki produkcyjnej. Aby rozwiązać problemy wynikające z niedoborów umiejętności cyfrowych, plan obejmuje środki na rzecz modernizacji systemów

[3] Rozporządzenie Rady (UE) 2020/2094 z dnia 14 grudnia 2020 r. ustanawiające Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 23).

edukacji oraz kształcenia i szkolenia zawodowego, m.in. w celu zapewnienia kwalifikacji dostosowanych do potrzeb rynku, poprawy adekwatności uczenia się dorosłych oraz zwiększenia liczby absolwentów kierunków z zakresu nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii, sztuki i matematyki (STEAM), w szczególności informatyki.

(11) Dużo uwagi w planie poświęcono trzeciemu filarowi – inteligentnemu, zrównoważonemu wzrostowi gospodarczemu sprzyjającemu włączeniu społecznemu, do realizacji którego przyczyniają się bezpośrednio prawie wszystkie komponenty. Niemal wszystkie komponenty planu uwzględniają bezpośrednio spójność gospodarczą, wydajność i konkurencyjność, odnosząc się do różnych wzajemnie powiązanych wyzwań, takich jak promowanie zrównoważonego wzrostu i przystosowanie się do zmiany klimatu, powszechne świadczenie usług społecznych, sprzyjanie innowacjom, nowym technologiom i dekarbonizacji, dematerializacja usług publicznych oraz wkład w finansowanie przedsiębiorstw i rozwój rynków kapitałowych. Wymiary spójności społecznej i terytorialnej są ze sobą ściśle powiązane, szczególnie w słabiej rozwiniętych regionach Portugalii. Władze regionalne i lokalne wzywa się do odgrywania głównej roli w świadczeniu różnych usług na poziomie społeczności lokalnych oraz zapewnienia szerokiego zasięgu terytorialnego w takich dziedzinach jak mieszkalnictwo socjalne, przedszkola i wczesna opieka nad dziećmi oraz edukacja, opieka zdrowotna, a także opieka długoterminowa i dzienne ośrodki opieki społecznej dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

(12) Około połowa wszystkich komponentów przyczynia się do budowania odporności zdrowotnej, gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej za pośrednictwem takich środków jak wzmocnienie krajowych sieci podstawowej opieki zdrowotnej, opieki stałej i paliatywnej, zapewnienie mieszkań socjalnych i mieszkań przystępnych cenowo oraz innowacyjne zintegrowane usługi społeczne w obszarach metropolitalnych Lizbony i Porto. Wdrażanie technologii cyfrowych i rozwiązań interoperacyjnych wzmacnia zdolności instytucjonalne i odporność administracji publicznej. Szereg środków dotyczy polityk na rzecz następnego pokolenia – odnosi się do nich bezpośrednio prawie jedna trzecia wszystkich komponentów. Mają one bezpośredni wpływ na dzieci i młodzież. Są to przykładowo: zwiększenie liczby miejsc w placówkach opieki nad dziećmi oraz w kształceniu i szkoleniu zawodowym i szkolnictwie wyższym, w tym na kierunkach STEAM, poprawa perspektyw kariery i dochodów młodzieży oraz zwiększenie liczby miejsc zakwaterowania dla studentów wyższych uczelni. Uzupełnieniem jest działanie dotyczące cyfryzacji edukacji oraz dystrybucja osobistego sprzętu informatycznego wśród uczniów.

***Sprostanie wszystkim wyzwaniom wskazanym w zaleceniach krajowych lub znacznej części tych wyzwań***

(13) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. b) i sekcją 2.2. załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności ma przyczynić się do skutecznego sprostania wszystkim wyzwaniom lub znacznej części wyzwań (rating A), które zostały wskazane w skierowanych do Portugalii zaleceniach krajowych, w tym w zakresie ich aspektów fiskalnych, oraz w zaleceniach wydanych na podstawie art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, lub wyzwaniom wskazanym w innych stosownych dokumentach formalnie przyjętych przez Komisję w ramach europejskiego semestru.

(14) Zalecenia dotyczące natychmiastowej reakcji na pandemię środkami polityki fiskalnej można uznać za wykraczające poza zakres portugalskiego planu odbudowy i zwiększania odporności, niezależnie od faktu, że Portugalia zasadniczo adekwatnie i wystarczająco zareagowała na potrzebę natychmiastowego wsparcia gospodarki za pomocą środków fiskalnych w latach 2020 i 2021, zgodnie z postanowieniami ogólnej klauzuli wyjścia. Ponadto zalecenie osiągnięcia średniookresowego celu budżetowego w 2020 r., z uwzględnieniem odstępstwa związanego z nadzwyczajnymi zdarzeniami, w odniesieniu do których przyznano tymczasowe odchylenie, nie jest już aktualne ze względu zarówno na zakończenie odpowiedniego okresu budżetowego, jak i uruchomienie w marcu 2020 r. ogólnej klauzuli wyjścia paktu stabilności i wzrostu w kontekście kryzysu pandemicznego.

(15) Plan obejmuje obszerny zestaw wzajemnie wzmacniających się reform i inwestycji, które przyczyniają się do skutecznego sprostania wszystkim wyzwaniom lub znacznej części wyzwań gospodarczych i społecznych określonych w zaleceniach krajowych skierowanych przez Radę do Portugalii w ramach europejskiego semestru w 2019 r. i w 2020 r., zwłaszcza w obszarach jakości i stabilności finansów publicznych, dostępności i odporności usług społecznych i systemu opieki zdrowotnej, rynku pracy, edukacji i umiejętności, badań, rozwoju i innowacji, transformacji klimatycznej i cyfrowej, otoczenia działalności gospodarczej i systemu wymiaru sprawiedliwości.

(16) Plan obejmuje kompleksową reformę fiskalno-strukturalną, która ma znacznie poprawić jakość i stabilność finansów publicznych oraz wzmocnić ogólną kontrolę wydatków, efektywność kosztową i odpowiednie budżetowanie. Reforma taka obejmuje stopniowe działania, które mają doprowadzić do pełnej i skutecznej realizacji ramowej ustawy budżetowej z 2015 r., włączenie przeglądu wydatków jako elementu strukturalnego do rocznej procedury budżetowej w Portugalii oraz zapewnienie oceny ex post przyrostu efektywności, a także wzmocnienie scentralizowanych zamówień publicznych. Oczekuje się również, że reforma wzmocni stabilność finansową przedsiębiorstw państwowych poprzez wdrożenie nowego modelu analizy i ujawniania ich sytuacji finansowej i wyników, co ma umożliwić bardziej terminowe, przejrzyste i kompleksowe monitorowanie. Reforma przewiduje również zwiększenie rozliczalności dzięki wdrożeniu narzędzi planowania i zarządzania, np. zmienionych umów w sprawie zarządzania w celu rozpowszechniania praktyk zarządzania zorientowanych na wyniki. Reformie towarzyszą inwestycje w systemy informacyjne do celów zarządzania finansami publicznymi.

(17) Uwzględniono również reformy i inwestycje służące wzmocnieniu odporności systemu opieki zdrowotnej i zapewnieniu równego dostępu do opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej wysokiej jakości. Wspomniane reformy i inwestycje przewidują w szczególności wzmocnienie zdolności reagowania podstawowej opieki zdrowotnej oraz usług w zakresie zdrowia psychicznego i opieki długoterminowej w połączeniu z działaniami na rzecz zwiększenia efektywności poszczególnych elementów krajowej służby zdrowia i powiązań między nimi. Przewidziano szczególne środki w celu wzmocnienia regionalnego systemu opieki zdrowotnej w regionie Madery – jednym z regionów najbardziej oddalonych – oraz cyfryzacji systemów opieki zdrowotnej na Maderze oraz na Azorach. Ponadto dokończenie reformy modelu zarządzania szpitalami publicznymi służy wyeliminowaniu pierwotnych przyczyn stale utrzymujących się zaległości w szpitalach publicznych. Oczekuje się, że reforma da szpitalom większą autonomię decyzji dotyczących inwestycji i zatrudnienia, a jednocześnie umożliwi ściślejsze monitorowanie i większą

rozliczalność, przyczyniając się w ten sposób do trwałego zapobiegania narastaniu zaległości.

(18) Plan przyczynia się do rozwiązywania problemów społecznych poprzez istotne działania w celu zaspokojenia potrzeby poprawy skuteczności i adekwatności siatek bezpieczeństwa socjalnego, w szczególności poprzez reformy i inwestycje w dziedzinach mieszkalnictwa socjalnego i usług socjalnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych, dzieci i szczególnie wrażliwych grup osób z niepełnosprawnościami. Reformy i inwestycje w tym zakresie przewidują zatwierdzenie krajowego planu mieszkalnictwa i krajowej strategii zwalczania ubóstwa oraz programu wsparcia dostępności mieszkań dzięki budowie nowych budynków mieszkalnych lub renowacji istniejących, tworzenie i renowację miejsc w obiektach socjalnych, wzmocnienie opieki domowej i środowiskowej, utworzenie zespołów interwencji społecznej w gminach kontynentalnej części Portugalii, zintegrowane programy wspierania społeczności będących w niekorzystnej sytuacji na defaworyzowanych obszarach metropolitalnych oraz ułatwienie korzystania z usług zabezpieczenia społecznego dzięki cyfryzacji.

(19) Plan obejmuje reformy i inwestycje służące wyeliminowaniu długotrwałych utrudnień wpływających na otoczenie działalności gospodarczej. Obejmują one zmniejszenie ograniczeń dotyczących rozmaitych zawodów regulowanych z myślą o wspieraniu konkurencji, przegląd wymogów dotyczących zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej oraz wdrożenie zasady jednorazowości w kontaktach z administracją publiczną w celu zmniejszenia kosztów administracyjnych, a także modernizację i zwiększenie efektywności systemu wymiaru sprawiedliwości przy jednoczesnym czerpaniu korzyści ze wzrostu efektywności dzięki cyfryzacji procedur.

(20) Wprowadza się znaczne inwestycje w celu pobudzenia badań naukowych i innowacji, zwłaszcza poprzez opracowywanie programów innowacji w kluczowych sektorach, w tym zielonych programów służących wspieraniu powiązań między przedsiębiorstwami a środowiskiem naukowym. Przewiduje się również inwestycje sprzyjające badaniom naukowym i innowacjom w dziedzinie zrównoważonego rolnictwa. Plan obejmuje także inwestycje w dokapitalizowanie przedsiębiorstw, m.in. utworzenie spółki celowej mającej następnie dokonywać inwestycji w rentowne portugalskie przedsiębiorstwa w formie finansowania kapitałowego i quasi-kapitałowego.

(21) Plan znacząco przyczynia się do sprostania wyzwaniu związanemu z transformacją klimatyczną. Obejmuje inwestycje w badania naukowe i innowacje na rzecz dekarbonizacji sektorów produkcyjnych, a także środki mające na celu poprawę charakterystyki energetycznej budynków zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Plan ma sprawić, że transport miejski stanie się bardziej zrównoważony dzięki wzmocnieniu organów zarządzających transportem publicznym, a także inwestycjom w rozbudowę sieci metra oraz systemów szybkiego transportu opartych na kolei lekkiej i autobusach na obszarach metropolitalnych Lizbony i Porto oraz w zakup pojazdów bezemisyjnych dla floty transportu publicznego. Środki mają również służyć promowaniu inwestycji w energię ze źródeł odnawialnych w kontynentalnej części Portugalii i w regionach najbardziej oddalonych – na Maderze i Azorach. Przewiduje się istotne reformy i inwestycje w celu ochrony lasów, aby łagodzić skutki zmiany klimatu. Oczekuje się, że programy planowania krajobrazu i zarządzania krajobrazowego będą kształtować pożądany krajobraz zagrożonych obszarów w taki sposób, aby zwiększyć ich odporność na zagrożenia związane ze zmianą klimatu, w szczególności pożary na obszarach wiejskich i utratę bioróżnorodności, a także

wspierać zrównoważony wzrost i spójność terytorialną poprzez zwiększenie przeciętnej wielkości gospodarstwa rolnego, zmianę sposobu użytkowania gruntów i planowanie nowych rodzajów działalności gospodarczej.

(22) Plan znacząco przyczynia się do sprostania wyzwaniu związanemu z transformacją cyfrową zarówno w kontynentalnej części Portugalii, jak i w regionach autonomicznych Madery i Azorów. Planuje się znaczące reformy i inwestycje w obszarach cyfryzacji przedsiębiorstw w celu wdrożenia technologii i procesów cyfrowych. Inwestycje i reformy systemów edukacji oraz kształcenia i szkolenia zawodowego koncentrują się głównie na dostosowaniu programów i metod nauczania oraz materiałów dydaktycznych do przekazywania umiejętności cyfrowych dostosowanych do konkretnych potrzeb poszczególnych grup, np. uczniów i studentów, nauczycieli, pracowników, przedsiębiorców i urzędników. Znaczące reformy i inwestycje ukierunkowane są również na cyfryzację administracji publicznej – przewidziane są działania w zakresie powszechnej administracji publicznej, systemu wymiaru sprawiedliwości i zarządzania finansami publicznymi w celu zwiększenia efektywności i odporności administracji publicznej oraz poprawy jej dostępności dla obywateli.

(23) Oczekuje się, że poprzez podjęcie wyżej wymienionych wyzwań plan przyczyni się również do skorygowania zakłóceń równowagi makroekonomicznej[4] związanych z wysokimi poziomami zobowiązań zagranicznych netto, zadłużenia sektora prywatnego i długu publicznego w kontekście wysokiego wolumenu kredytów zagrożonych i niskiego wzrostu wydajności.

***Przyczynienie się do potencjału wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy oraz odporności gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej***

(24) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. c) i sekcją 2.3 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności ma mieć duży wpływ (rating A) na wzmocnienie potencjału wzrostu gospodarczego, tworzenie miejsc pracy oraz zwiększenie odporności gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej państwa członkowskiego, przyczyniając się do realizacji Europejskiego filaru praw socjalnych, w tym poprzez promowanie polityki na rzecz dzieci i młodzieży, a także na złagodzenie skutków gospodarczych i społecznych kryzysu związanego z COVID-19, a przez to na wzmocnienie spójności i konwergencji gospodarczej, społecznej i terytorialnej w Unii.

(25) Z symulacji przedstawionych przez służby Komisji wynika, że plan może przyczynić się do zwiększenia PKB Portugalii do 2026 r. o wartość wynoszącą od 1,5 % do 2,4 %[5]. Portugalski plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje ambitny pakiet reform i inwestycji służących ograniczeniu podatności tego kraju na wstrząsy oraz wzmocnieniu jego odporności gospodarczej, instytucjonalnej i społecznej. Reformy służące wyeliminowaniu utrudnień instytucjonalnych i sprzyjające konkurencji, wraz ze znacznymi inwestycjami w aktywne polityki rynku pracy, badania i rozwój,

[4] Te zakłócenia równowagi makroekonomicznej są przedmiotem zaleceń wydanych na podstawie art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 w 2019 i 2020 r.

[5] Takie symulacje odzwierciedlają ogólny wpływ NextGenerationEU, który obejmuje również finansowanie na rzecz REACT-EU, oraz zwiększone finansowanie na rzecz programu „Horyzont Europa”, InvestEU, FST, rozwoju obszarów wiejskich i RescEU. Symulacje te nie obejmują możliwego pozytywnego wpływu reform strukturalnych, który może być znaczny.

innowacje i cyfryzację, są wymierzone w podstawowe przyczyny zidentyfikowanych wyzwań i mają pobudzić konkurencyjność i wydajność kraju.

(26) Oczekuje się, że największy wkład we wzrost gospodarczy i zatrudnienie będą miały inwestycje i reformy w dziedzinie innowacji, edukacji, z uwzględnieniem umiejętności cyfrowych i szkolenia zawodowego, dekarbonizacji przemysłu, cyfryzacji przedsiębiorstw, kapitalizacji przedsiębiorstw i mieszkalnictwa. Inne główne obszary interwencji to m.in. opieka zdrowotna, kultura, infrastruktura transportowa, leśnictwo i gospodarka wodna, jakość i zdolność administracji publicznej, w tym zarządzanie finansami publicznymi, usługi sądowe i cyfryzacja usług publicznych.

(27) W planie przewidziano istotne środki służące rozwiązaniu długotrwałych wyzwań społecznych, mające również istotny wpływ na wymiar terytorialny i dysproporcje między miastem a wsią, wpływając przez to korzystnie na spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną oraz konwergencję w Portugalii i w Unii. Środki te obejmują potrzebę zwiększenia reaktywności i dostępności usług zdrowotnych i opieki długoterminowej w obliczu szybkiego starzenia się społeczeństwa oraz potrzebę zapewnienia dostępu do mieszkań przystępnych cenowo i mieszkań socjalnych. Również problemy społeczne wymaga rozwiązania poprzez zapewnienie szerokiego wachlarza usług społecznych szczególnie dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, mniejszości etnicznych i migrantów, a także poprzez zintegrowane programy wspierania społeczności w niekorzystnej sytuacji na defaworyzowanych obszarach metropolitalnych. Należy usprawnić sieci transportu publicznego na obszarach miejskich, szczególnie z myślą o dojeżdżających defaworyzowanych pracownikach, oraz wzmocnić prawa pracownicze, zwłaszcza w przypadku niestandardowych umów o pracę związanych z gospodarką cyfrową. Działania te będą pomocne w realizacji planu działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych, zatwierdzonego podczas szczytu w Porto 7 maja 2021 r., i mają w założeniu przyczynić się do poprawy wyników tablicy wskaźników społecznych.

(28) Ważne działania będą podejmowane w stosunku do dzieci i młodzieży – m.in. zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach i w placówkach opieki nad dziećmi oraz sprzyjanie tworzeniu trwałych miejsc pracy wysokiej jakości dla młodych ludzi. Plan powinien również sprzyjać podejmowaniu studiów wyższych, zwłaszcza na kierunkach STEAM, oraz obejmować utworzenie sieci uczelni oferujących krótkoterminowe kursy podyplomowe. Przewidziane działania powinny także wspierać wdrażanie technologii cyfrowych w szkolnictwie podstawowym i średnim – wykorzystywanie zasobów cyfrowych na lekcjach, cyfryzację treści edukacyjnych oraz tworzenie laboratoriów wykorzystujących technologie edukacyjne, np. roboty programowalne.

***Zasada „Nie czyń poważnych szkód”***

(29) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. d) i sekcją 2.4 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności ma przyczynić się do zapewnienia, aby żadne z działań służących realizacji reform i projektów inwestycyjnych ujętych w planie odbudowy i zwiększania odporności nie czyniło poważnych szkód dla celów

środowiskowych (rating A) w rozumieniu art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852[6] (zasada „nie czyń poważnych szkód”).

(30) W planie odbudowy i zwiększania odporności zapewnia się, aby żadna z reform i inwestycji nie powodowała poważnych szkód w zakresie żadnego z sześciu celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 rozporządzenia (UE) 2020/852, obejmujących: łagodzenie zmian klimatu i adaptację do nich, zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, gospodarkę o obiegu zamkniętym, zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrolę oraz ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Portugalia przedstawiła uzasadnienia w oparciu o wytyczne techniczne Komisji Europejskiej dotyczące zasady „nie czyń poważnych szkód” (2021/C 58/01). W stosownych przypadkach Portugalia zaproponowała podjęcie działań ograniczających ryzyko, aby zapobiec powstaniu poważnych szkód, a wdrożenie tych działań zostanie zapewnione za pomocą odpowiednich kamieni milowych.

(31) Szczególną uwagę zwrócono na działania, których wpływ na cele środowiskowe uzasadnia ścisłą kontrolę. Komponent 7 „Infrastruktura” obejmuje cztery działania przewidujące budowę lub modernizację infrastruktury transportu drogowego (RE-C7-I2, I3, I4 i I5). Aby uniknąć znaczących szkód w realizacji celów w zakresie łagodzenia zmiany klimatu oraz zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli, portugalski plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje, jako środek wspomagający, inwestycję RE-C7-I0 „Rozbudowa sieci ładowania pojazdów elektrycznych”. Ma ona obniżyć emisyjność transportu drogowego poprzez oddanie do powszechnego użytku 15 000 stacji ładowania pojazdów elektrycznych do 2025 r. Podobnie w odniesieniu do działań w zakresie gospodarki wodnej w komponencie 9 „Gospodarka wodna” (TC-C9-I1 i I2), obejmujących budowę tamy i zakładu odsalania oraz działania w zakresie irygacji i poboru wód, Portugalia powinna w dalszym ciągu zapewniać, aby nie doszło do znacznych szkód dla środowiska, przez zastosowanie się do wszystkich wniosków i warunków wynikających z oceny oddziaływania na środowisko dotyczących tych działań, zgodnie z unijnym prawem ochrony środowiska, m.in. ramową dyrektywą wodną (2000/60/WE). Chodzi w szczególności o uniknięcie znacznego wpływu na odnośne jednolite części wód, mogącego udaremnić lub opóźnić osiągnięcie dobrego stanu lub potencjału, a także o zapobieżenie negatywnemu wpływowi działań na chronione siedliska i gatunki bezpośrednio zależne od tych wód.

***Przyczynienie się do zielonej transformacji, w tym do różnorodności biologicznej***

(32) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. e) i sekcją 2.5 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera działania, które przyczyniają się w dużym stopniu (rating A) do zielonej transformacji, w tym do różnorodności biologicznej, lub do sprostania związanym z tym wyzwaniom. Działania wspierające realizację celów klimatycznych stanowią kwotę wynoszącą 37,9 % łącznej alokacji w ramach planu, obliczoną zgodnie z metodyką określoną w załączniku VI do rozporządzenia (UE) 2021/241. Zgodnie z art. 17 rozporządzenia

[6] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13).

(UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności jest spójny z informacjami zawartymi w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu do 2030 r.

(33) Oczekuje się, że reformy i inwestycje znacząco przyczynią się do postępów w realizacji celów Portugalii w zakresie dekarbonizacji i transformacji energetycznej, określonych w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu do 2030 r. (NECP 2030) oraz w planie działań na rzecz osiągnięcia neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla do 2050 r., co będzie stanowić wkład w realizację wartości docelowej i celu Unii w dziedzinie klimatu. W szesnastu komponentach uwzględniono środki przyczyniające się do realizacji celu klimatycznego, zaś szesnaście komponentów obejmuje środki przyczyniające się do realizacji celów środowiskowych, w tym różnorodności biologicznej. Poprawa sytuacji w zakresie bioróżnorodności ma nastąpić szczególnie dzięki udoskonaleniu gospodarki leśnej, podjęciu działań w stosunku do rozległych obszarów niezagospodarowanych monokultur i wysokiego ryzyka pożarów, a także promowaniu zrównoważonej niebieskiej gospodarki. Oczekuje się, że wdrożenie tych proponowanych środków będzie miało trwały wpływ, w szczególności poprzez przyczynianie się do zielonej transformacji, większej różnorodności biologicznej i ochrony środowiska.

(34) Dużą część wkładu w dziedzinie klimatu stanowią interwencje na rzecz efektywności energetycznej. Istotny wkład w dziedzinach klimatu i środowiska pochodzi również z inwestycji w zrównoważony transport miejski lub w działania na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania jej. Do realizacji celów klimatycznych i środowiskowych przyczyniają się także procesy badawcze i innowacyjne koncentrujące się na gospodarce niskoemisyjnej, odporności na zmianę klimatu i przystosowaniu się do niej, a także środki w zakresie gospodarki leśnej i wodnej. Reformy mają sprzyjać dekarbonizacji przemysłu, opracowywaniu bardziej zrównoważonych procesów produkcyjnych i poprawie planowania transportu.

***Przyczynianie się do transformacji cyfrowej***

(35) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. f) i sekcją 2.6 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera działania, które według przewidywań w dużym stopniu (rating A) przyczynią się skutecznie do transformacji cyfrowej lub do sprostania związanym z tym wyzwaniom. Działania wspierające realizację celów cyfrowych stanowią kwotę wynoszącą 22,1 % łącznej alokacji w ramach planu, obliczoną zgodnie z metodyką określoną w załączniku VII do rozporządzenia (UE) 2021/241.

(36) Ogółem czternaście komponentów obejmuje środki przyczyniające się do realizacji celu cyfrowego przy zastosowaniu szerokiego, przekrojowego podejścia, przy czym cztery komponenty są w całości poświęcone transformacji cyfrowej. Planuje się znaczące reformy i inwestycje w obszarach cyfryzacji przedsiębiorstw i zapewniania umiejętności cyfrowych. Inne istotne reformy i inwestycje mają na celu cyfryzację administracji publicznej, systemu wymiaru sprawiedliwości i zarządzania finansami publicznymi. Przewiduje się również inwestycje ukierunkowane na cyfryzację konkretnych sektorów, takich jak szkolnictwo podstawowe i średnie, zdrowie, kultura i gospodarka leśna.

(37) Oprócz przyczyniania się do transformacji cyfrowej inwestycje te dotyczą również wyzwań związanych z poziomem umiejętności ludności, w szczególności umiejętności cyfrowych osób dorosłych, oraz z potrzebą dostosowania umiejętności do zmieniających się potrzeb rynku pracy. Inwestycje zmierzają również do sprostania

wyzwaniom w zakresie równego dostępu do technologii cyfrowych oraz kształcenia i szkolenia wysokiej jakości.

(38) Oczekuje się, że reformy i inwestycje związane z cyfryzacją uwzględnione w planie odbudowy i zwiększania odporności będą miały trwały wpływ, w szczególności w zakresie cyfrowej transformacji administracji publicznej kraju, systemu wymiaru sprawiedliwości, usług społecznych, środowiska biznesowego, poziomu umiejętności ludności oraz usług zdrowotnych na szczeblu krajowym i regionalnym.

***Trwały wpływ***

(39) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. g) i sekcją 2.7 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan odbudowy i zwiększania odporności ma mieć trwały wpływ na Portugalię w dużym stopniu (rating A).

(40) W planie przedstawiono zmiany strukturalne w obszarach administracji publicznej, mieszkalnictwa, kapitalizacji przedsiębiorstw i innowacji, systemu wymiaru sprawiedliwości, zawodów regulowanych i cyfryzacji administracji publicznej. W wielu przypadkach środki należące do różnych komponentów planu mają w założeniu zwiększyć poziom cyfryzacji odpowiednich instytucji, co według oczekiwań powinno mieć trwały wpływ na jakość usług i otoczenie działalności gospodarczej.

(41) W obszarze inwestycji oczekuje się trwałej zmiany strukturalnej w wyniku powołania, kapitalizacji i rozszerzenia misji krajowego banku prorozwojowego – Banco Português de Fomento. Oczekuje się, że proponowane zwiększenie kapitalizacji banku ułatwi dostęp do finansowania, w szczególności dla MŚP dotkniętych kryzysem, oraz pobudzi konkurencyjność i tworzenie miejsc pracy w perspektywie długoterminowej. Inne kluczowe cele polityki obejmują transfer wiedzy i technologii do przedsiębiorstw, dywersyfikację produktów i usług oraz osiągnięcie do 2030 r. poziomu inwestycji w badania, rozwój i inwestycje wynoszącego 3 % PKB. Ponadto inwestycje i polityki służące dekarbonizacji przemysłu zmierzają do poprawy jego efektywności energetycznej i zmniejszenia udziału importu w portugalskiej gospodarce, a tym samym do zwiększenia konkurencyjności kraju i jego potencjału wzrostu, przy jednoczesnym przyczynianiu się do osiągnięcia celów klimatycznych.

(42) Trwały wpływ planu można również zwiększyć, wykorzystując synergię między planem a innymi programami finansowanymi z funduszy polityki spójności, w szczególności poprzez skuteczne zajęcie się głęboko zakorzenionymi wyzwaniami terytorialnymi i promowanie zrównoważonego rozwoju.

***Monitorowanie i realizacja***

(43) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. h) i sekcją 2.8 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 ustalenia zaproponowane w planie odbudowy i zwiększania odporności są adekwatne (rating A), aby zapewnić skuteczne monitorowanie i realizację planu odbudowy i zwiększania odporności, w tym planowanego harmonogramu działań, kamieni milowych i wartości docelowych oraz związanych z nimi wskaźników.

(44) Realizacją planu i jego monitorowaniem powinna zajmować się struktura administracyjna „Estrutura de Missão Recuperar Portugal” (grupa zadaniowa *Recuperar Portugal*). Jej kompetencje są jasno określone i zapisane w prawodawstwie krajowym, które zapewnia rzetelne mechanizmy koordynacji i sprawozdawczości pomiędzy tą strukturą a innymi organami odpowiedzialnymi za realizację inwestycji i reform w ramach różnych komponentów. Grupa ma wyraźnie określone obowiązki i

jest odpowiednio zorganizowana do celów realizacji planu, monitorowania postępów i sprawozdawczości. Grupa zadaniowa powinna działać do końca realizacji planu.

(45) Kamienie milowe i wartości docelowe przewidziane w planie Portugalii stanowią odpowiedni system służący monitorowaniu realizacji planu. Są wystarczająco jasne i wyczerpujące, aby zapewnić możliwość śledzenia i weryfikacji ich realizacji. Mechanizmy weryfikacji, gromadzenie danych i obowiązki opisane przez władze Portugalii wydają się wystarczająco solidne, by wnioski o wypłatę środków po osiągnięciu kamieni milowych i wartości docelowych były odpowiednio uzasadnione. Kamienie milowe i wartości docelowe odnoszą się również do zakończonych już działań, które kwalifikują się zgodnie z art. 17 ust. 2 rozporządzenia. Do uzasadnienia wniosku o wypłatę wymagane jest osiągnięcie w zadowalającym stopniu tych kamieni milowych i wartości docelowych.

(46) Państwa członkowskie powinny zadbać o to, by informowano o wsparciu udzielonym w ramach Instrumentu i potwierdzano takie wsparcie zgodnie z art. 34 rozporządzenia (UE) 2021/241. W ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego można wystąpić o wsparcie techniczne, służące pomocą państwom członkowskim w realizacji ich planu.

***Kalkulacja kosztów***

(47) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. i) i sekcją 2.9 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 przedstawione w planie uzasadnienie kwoty szacunkowych łącznych kosztów planu odbudowy i zwiększania odporności jest w umiarkowanym stopniu (rating B) racjonalne i wiarygodne, zgodne z zasadą efektywności kosztowej i proporcjonalne do spodziewanego wpływu na krajową gospodarkę i społeczeństwo.

(48) Portugalia przedstawiła indywidualne szacunki kosztów wszystkich inwestycji i reform wraz z powiązanymi kosztami uwzględnionymi w planie odbudowy i zwiększania odporności. Podział kosztów jest zasadniczo szczegółowy i dobrze uzasadniony. Szacunki opierają się przeważnie na porównaniach z zamówieniami na podobne usługi, dotychczasowych inwestycjach o podobnym charakterze lub konsultacjach rynkowych. Ocena szacunkowych kosztów i dokumenty potwierdzające wskazują, że koszty są w większości racjonalne i wiarygodne. Niemniej fakt, że stosowana metodyka niekiedy nie jest wystarczająco dobrze wyjaśniona, a związek między uzasadnieniem a samym kosztem nie jest w pełni jasny, nie pozwala przyznać ratingu A w tym kryterium oceny. Na koniec, szacunkowy łączny koszt planu odbudowy i zwiększania odporności jest zgodny z zasadą efektywności kosztowej i proporcjonalny do spodziewanego wpływu na krajową gospodarkę i społeczeństwo.

***Ochrona interesów finansowych***

(49) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. j) i sekcją 2.10 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 ustalenia zaproponowane w planie odbudowy i zwiększania odporności oraz dodatkowe środki zawarte w niniejszej decyzji są adekwatne (rating A), aby zapobiegać korupcji, nadużyciom finansowym i konfliktom interesów, a także aby je wykrywać i eliminować, podczas korzystania ze środków finansowych udostępnionych na podstawie tego rozporządzenia, i ustalenia te mają skutecznie zapobiegać podwójnemu finansowaniu w ramach tego rozporządzenia i innych programów unijnych. Pozostaje to bez uszczerbku dla stosowania innych instrumentów i narzędzi służących propagowaniu i egzekwowaniu przestrzegania prawa UE, w tym stosowanych w celu zapobiegania korupcji, nadużyciom finansowym i konfliktom interesów oraz ich wykrywania i korygowania, a także w

celu ochrony finansów Unii zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092.

(50) System kontroli wewnętrznej opisany w planie opiera się na solidnych procesach i strukturach; wyraźnie określono w nim poszczególne organy i podmioty oraz ich role i obowiązki w zakresie wykonywania zadań dotyczących kontroli wewnętrznej. Zarządzanie krajowe będzie scentralizowane w ramach grupy zadaniowej „Recuperar Portugal". Realizacja planu zostanie zlecona agencjom lub organom publicznym bądź instytucjom pośredniczącym odpowiedzialnym na szczeblu zdecentralizowanym. System kontroli i inne odpowiednie ustalenia, w tym dotyczące gromadzenia i udostępniania danych dotyczących beneficjentów końcowych, są adekwatne.

(51) W celu realizacji, monitorowania i kontroli planu odbudowy i zwiększania odporności Portugalia będzie korzystać z narzędzi informatycznych. Funkcje informatyczne są w planie jasno opisane. Portugalia poinformowała, że Główny Inspektorat Finansów (IGF) przeprowadzi pierwszy audyt systemu zarządzania i kontroli planu odbudowy i zwiększania odporności przed przedłożeniem Komisji Europejskiej pierwszego wniosku o płatność (z wyłączeniem płatności zaliczkowych).

***Spójność planu***

(52) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. k) i sekcją 2.11 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2021/241 plan zawiera w dużym stopniu (rating A) działania służące realizacji reform i projektów inwestycji publicznych, które mają spójny charakter.

(53) W portugalskim planie odbudowy i zwiększania odporności jako całości widoczna jest strategiczna i konsekwentna wizja, a poszczególne komponenty i działania są ze sobą spójne. Reformy i inwestycje w ramach każdego komponentu są spójne i wzajemnie się wzmacniają, a między komponentami istnieją synergie i komplementarność. Żadne proponowane działania nie są sprzeczne z innymi działaniami w ramach tego samego komponentu ani nie podważają ich skuteczności; nie stwierdzono również niespójności ani sprzeczności między różnymi komponentami.

***Równość***

(54) Plan obejmuje szereg środków, co do których oczekuje się, że przyczynią się do sprostania wyzwaniom w dziedzinie równości płci i równych szans dla wszystkich. Należą do nich reformy służące zwalczaniu nierówności płac i segregacji zawodowej ze względu na płeć, a także środki zachęcające młode kobiety do studiowania na kierunkach STEAM. Część planu dotycząca działań z zakresu polityki społecznej obejmuje krajową strategię integracji osób z niepełnosprawnościami oraz krajową strategię zwalczania ubóstwa.

***Samoocena bezpieczeństwa***

(55) Przeprowadzono samoocenę bezpieczeństwa w odniesieniu do inwestycji w zakresie łączności i zdolności cyfrowych, zgodnie z art. 18 ust. 4 lit. g) rozporządzenia (UE) 2021/241. Samoocena przewiduje matrycę ryzyka i środków ograniczających je. Zidentyfikowano łącznie osiemnaście możliwych czynników ryzyka, takich jak uzależnienie od jednego dostawcy, dostawcy wysokiego ryzyka, kwestie cyberbezpieczeństwa, zakłócenia systemów krytycznych. W matrycy określono trzynaście środków ograniczających ryzyko, które należy wprowadzić w celu przeciwdziałania ewentualnym czynnikom ryzyka. Należą do nich wymóg poświadczenia bezpieczeństwa przez dostawców, stosowanie ograniczeń wobec

dostawców uważanych za dostawców wysokiego ryzyka, strategie korzystania z wielu dostawców oraz systemy rezerwowe dla funkcji krytycznych.

***Projekty transgraniczne i dotyczące wielu krajów***

(56) Plan odbudowy i zwiększania odporności obejmuje transgraniczne inwestycje w dziedzinach dotyczących wymiaru sprawiedliwości. Przewiduje przyspieszenie i rozszerzenie interoperacyjności informacji z rejestrów karnych w europejskim systemie przekazywania informacji z rejestrów karnych (ECRIS) oraz umożliwia publikację i przeszukiwanie interoperacyjnych orzeczeń sądowych za pomocą europejskiej sygnatury orzecznictwa (ECLI). Ułatwia również wymianę informacji między organami sądowymi na podstawie systemu e-CODEX oraz usprawnia współpracę w ramach europejskiego systemu informacji o pojazdach i prawach jazdy (EUCARIS) i transgranicznych zasobów identyfikacyjnych, np. eIDAS. Inne inicjatywy transgraniczne dotyczą cyfryzacji przedsiębiorstw poprzez utworzenie 16 „ośrodków innowacji cyfrowych" – punktów kompleksowej obsługi pomagających przedsiębiorstwom w udoskonalaniu procesów biznesowych i produkcyjnych, produktów lub usług wykorzystujących technologie cyfrowe. Oczekuje się, że centra uwzględnione w planie wniosą swój wkład w sieć europejskich ośrodków innowacji cyfrowych. Możliwa jest także współpraca transgraniczna w dziedzinie wodoru. Portugalia współpracuje z innymi państwami członkowskimi UE nad rozwojem ewentualnego ważnego projektu stanowiącego przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania, dotyczącego wodoru. Oczekuje się, że zawarte w planie projekty dotyczące wodoru przyczynią się bezpośrednio lub pośrednio do tej inicjatywy.

***Proces konsultacji***

(57) Plan był przedmiotem obszernej debaty, formalnych konsultacji publicznych i seminariów tematycznych z udziałem członków rządu. Równolegle z procesem konsultacji publicznych rząd prowadził szereg konsultacji z zainteresowanymi podmiotami instytucjonalnymi, takimi jak Rada Gospodarczo-Społeczna, Rada Koordynacji Terytorialnej i Krajowa Rada Zdrowia. W odpowiedzi na pisemne uwagi otrzymane podczas drugiej konsultacji publicznej rząd wprowadził w planie szereg zmian, w tym dwa nowe komponenty: komponent 4 „Kultura" i komponent 10 „Morze".

(58) Na potrzeby realizacji planu Portugalia powołała Krajową Komisję Monitorującą składającą się z przedstawicieli partnerów społecznych i kluczowych postaci społeczeństwa obywatelskiego, która może wydawać zalecenia dotyczące realizacji planu. Realizacja planu będzie również poddana kontroli publicznej za pośrednictwem portalu poświęconego przejrzystości. Aby zapewnić odpowiedzialność odpowiednich podmiotów, kluczowe znaczenie ma zaangażowanie wszystkich odpowiednich władz lokalnych i zainteresowanych stron, w tym partnerów społecznych, w całym okresie realizacji inwestycji i reform przewidzianych w planie.

***Pozytywna ocena***

(59) Po pozytywnej ocenie Komisji w sprawie planu odbudowy i zwiększania odporności Portugalii i stwierdzeniu, że plan ten spełnia w zadowalający sposób kryteria oceny określone w rozporządzeniu (UE) 2021/241, zgodnie z art. 20 ust. 2 i załącznikiem V do tego rozporządzenia, w niniejszej decyzji należy określić reformy i projekty inwestycyjne niezbędne do zrealizowania planu, odpowiednie kamienie milowe,

wartości docelowe i wskaźniki, a także kwotę udostępnianą przez Unię na wdrożenie planu w formie bezzwrotnego wsparcia finansowego i w formie pożyczki.

***Wkład finansowy***

(60) Szacunkowy łączny koszt planu odbudowy i zwiększania odporności Portugalii wynosi 16 643 679 377 EUR. Ponieważ plan odbudowy i zwiększania odporności spełnia w zadowalający sposób kryteria oceny określone w rozporządzeniu (UE) 2021/241, a ponadto kwota szacunkowych łącznych kosztów planu odbudowy i zwiększania odporności jest wyższa od maksymalnego wkładu finansowego dostępnego dla Portugalii, wkład finansowy przydzielony na plan odbudowy i zwiększania odporności Portugalii powinien być równy łącznej kwocie wkładu finansowego dostępnego dla Portugalii.

(61) Zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241 obliczenie maksymalnego wkładu finansowego dla Portugalii jest aktualizowane do dnia 30 czerwca 2022 r. Tym samym, zgodnie z art. 23 ust. 1 tego rozporządzenia, kwotę dla Portugalii należy teraz udostępnić do celów zaciągnięcia zobowiązania prawnego do dnia 31 grudnia 2022 r. Jeżeli będzie to konieczne w związku z aktualizacją maksymalnego wkładu finansowego, Rada, działając na wniosek Komisji, powinna zmienić bez zbędnej zwłoki niniejszą decyzję, aby uwzględnić zaktualizowany maksymalny wkład finansowy.

(62) Aby wesprzeć dodatkowe reformy i inwestycje, Portugalia wystąpiła ponadto o wsparcie w formie pożyczki. Maksymalna wielkość pożyczki, o którą wystąpiła Portugalia, wynosi mniej niż 6,8 % jej dochodu narodowego brutto z 2019 r. w cenach bieżących. Kwota szacunkowych łącznych kosztów planu odbudowy i zwiększania odporności jest wyższa niż suma wkładu finansowego dostępnego dla Portugalii i wsparcia w formie pożyczki, o które wystąpiono.

(63) Wsparcie, które zostanie udostępnione, ma być finansowane z pożyczek zaciąganych przez Komisję w imieniu Unii na podstawie art. 5 decyzji Rady (UE, Euratom) 2020/2053[7]. Płatności wsparcia należy dokonać w transzach, gdy Portugalia w zadowalający sposób osiągnie odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe wskazane w odniesieniu do realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności.

(64) Portugalia wystąpiła o płatność zaliczkową w wysokości 13 % wkładu finansowego i 13 % pożyczki. Kwotę tę należy udostępnić Portugalii z zastrzeżeniem wejścia w życie umowy w sprawie finansowania przewidzianej w art. 23 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241 i umowy pożyczki przewidzianej w art. 15 ust. 2 tego rozporządzenia i zgodnie z tymi umowami.

(65) Niniejsza decyzja powinna pozostawać bez uszczerbku dla wyniku wszelkich procedur dotyczących przyznawania funduszy unijnych w ramach jakiegokolwiek innego programu UE niż na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/241 lub procedur dotyczących zakłóceń funkcjonowania rynku wewnętrznego, które mogą zostać wszczęte, w szczególności na mocy art. 107 i 108 Traktatu. Niniejsza decyzja nie uchyla obowiązku powiadomienia Komisji przez państwo członkowskie, na podstawie art. 108 Traktatu, o przypadkach potencjalnej pomocy państwa,

[7] Dz.U. L 424 z 15.12.2020, s. 1.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

*Artykuł 1*
*Zatwierdzenie oceny planu odbudowy i zwiększania odporności*

Zatwierdza się ocenę planu odbudowy i zwiększania odporności Portugalii na podstawie kryteriów przewidzianych w art. 19 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2021/241. Reformy i projekty inwestycyjne w ramach planu odbudowy i zwiększania odporności, ustalenia oraz harmonogram monitorowania i realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, w tym odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe oraz dodatkowe kamienie milowe i wartości docelowe związane z płatnością pożyczki, odpowiednie wskaźniki dotyczące osiągnięcia planowanych kamieni milowych i wartości docelowych oraz ustalenia dotyczące sposobu zapewnienia Komisji pełnego dostępu do odpowiednich danych bazowych określono w załączniku do niniejszej decyzji.

*Artykuł 2*
*Wkład finansowy*

1. Unia udostępnia Portugalii wkład finansowy w formie bezzwrotnego wsparcia w wysokości 13 907 294 284 EUR[8]. Kwota 9 758 504 454 EUR jest dostępna do celów zaciągnięcia zobowiązań prawnych do dnia 31 grudnia 2022 r. O ile kwota obliczona dla Portugalii w wyniku aktualizacji przewidzianej w art. 11 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241 jest równa tej kwocie albo wyższa od niej, udostępniana jest dodatkowa kwota w wysokości 4 148 789 829 EUR do celów zaciągnięcia zobowiązań prawnych w okresie od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r.

2. Wkład finansowy Unii jest udostępniany Portugalii przez Komisję w transzach zgodnie z załącznikiem do niniejszej decyzji. Kwotę 1 807 948 257 EUR udostępnia się jako płatność zaliczkową, która jest równa 13 % wkładu finansowego. Płatności zaliczkowe i transze mogą być wypłacane przez Komisję w jednej racie albo w kilku ratach. Wielkość rat zależy od dostępności środków finansowych.

3. Płatności zaliczkowe są uruchamiane z zastrzeżeniem wejścia w życie umowy w sprawie finansowania przewidzianej w art. 23 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241 i zgodnie z tą umową. Płatności zaliczkowe rozlicza się, odliczając je proporcjonalnie od wypłacanych transz.

4. Uruchomienie transz zgodnie z umową w sprawie finansowania jest uzależnione od dostępności środków finansowych oraz od decyzji Komisji podjętej zgodnie z art. 24 rozporządzenia (UE) 2021/241 i stwierdzającej, że Portugalia osiągnęła w zadowalający sposób odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe wskazane w odniesieniu do realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności. Z zastrzeżeniem wejścia w życie zobowiązań prawnych, o których mowa w ust. 1, aby kwalifikować się do płatności, kamienie milowe i wartości docelowe powinny zostać osiągnięte nie później niż w dniu 31 sierpnia 2026 r.

[8] Ta kwota odpowiada alokacji finansowej po odliczeniu proporcjonalnego udziału wydatków Portugalii określonych w art. 6 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241, obliczonej zgodnie z metodyką przyjętą w art. 11 tego rozporządzenia.

*Artykuł 3*
*Wsparcie w formie pożyczki*

1. Unia udostępnia Portugalii pożyczkę w wysokości maksymalnie 2 699 000 000 EUR.

2. Wsparcie w formie pożyczki jest udostępniane Portugalii przez Komisję w transzach zgodnie z załącznikiem do niniejszej decyzji. Kwotę 350 870 000 EUR udostępnia się jako płatność zaliczkową, która jest równa 13 % pożyczki. Płatności zaliczkowe i transze mogą być wypłacane przez Komisję w jednej racie albo w kilku ratach. Wielkość rat zależy od dostępności środków finansowych.

3. Płatności zaliczkowe są uruchamiane z zastrzeżeniem wejścia w życie umowy pożyczki przewidzianej w art. 15 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241 i zgodnie z tą umową. Płatności zaliczkowe rozlicza się, odliczając je proporcjonalnie od wypłacanych transz.

4. Uruchomienie transz zgodnie z umową pożyczki jest uzależnione od dostępności środków finansowych oraz od decyzji Komisji podjętej zgodnie z art. 24 rozporządzenia (UE) 2021/241 i stwierdzającej, że Portugalia osiągnęła w zadowalający sposób dodatkowe kamienie milowe i wartości docelowe powiązane z pożyczką i wskazane w odniesieniu do realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności. Aby kwalifikować się do płatności, dodatkowe kamienie milowe i wartości docelowe powiązane z pożyczką należy osiągnąć nie później niż w dniu 31 sierpnia 2026 r.

*Artykuł 4*
*Adresat*

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Portugalskiej.

Sporządzono w Brukseli dnia […] r.

*W imieniu Rady*
*Przewodniczący*